

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะพัฒนากำลังคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพดี เพื่อพัฒนาประเทศ ฉะนั้นประชากรที่มีคุณภาพย่อมจะทำให้ชาติบ้านเมืองได้รับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว ดังพระบรมราโชวาท (2520: 3) ตอนหนึ่งว่า

....การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ค่านิยม และคุณภาพของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมจะทำได้สะดวก รวดเร็ว โดยผลแน่นอนและรวดเร็ว....

ในการจัดการศึกษานั้น ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นที่ยอมรับแล้วว่า การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะเกื้อหนุนการจัดการศึกษาของประเทศไทยทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นได้มีการจัดตั้งให้มีศึกษานิเทศก์ เพื่อทำการนิเทศการเรียนการสอน ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 เป็นต้นมา และได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ อันดับแรก คือ การพัฒนาจำนวนบุคลากร ซึ่งหมายถึงการเพิ่มอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ทุกระดับ เพื่อทำการนิเทศการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ของหลักสูตรประถมศึกษาให้พัฒนาไปสู่จุดหมายของการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 ก: 1)

ในปี พ.ศ. 2524 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ขึ้น แบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็น 3 หน่วย คือ

ก. หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ข. หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
มหานคร

ค. งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524: 1-2)

สำหรับหน่วยงานศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร แบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิเทศการศึกษาและฝ่ายแผนพัฒนา
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524: ข-ค)

และโดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ 2524 ตลอดจนมาตรฐานกำหนดตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับองค์กรการนิเทศการศึกษา ภารกิจหลักและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ทั้งระดับกรม ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ โดยให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2531

ในการนี้ได้แบ่งองค์กร และการปฏิบัติงานของหน่วยงานศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน ฝ่ายนโยบายและแผน ฝ่ายบริการทางการศึกษา (หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 ก: 7-8)

อย่างไรก็ตามแม้จะได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรและบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมตลอดมาก็ยังพบปัญหาอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศการศึกษาในระดับจังหวัด ในส่วนของกระบวนการนิเทศศึกษานั้น มีข้อมูลปรากฏในเอกสารทางวิชาการ รายงานการสัมมนา และรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งคณะอนุกรรมการการนิเทศศึกษาติดตามผลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รวบรวมไว้หลายประการ สรุปปัญหาได้ดังนี้

1. หน่วยงานศึกษานิเทศก์บางแห่งขาดการริเริ่มและการวางแผนงานที่ดำเนินงานจึงไม่เจริญก้าวหน้าและไม่เป็นไปตามความมุ่งหมาย
2. ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องขาดความความเข้าใจและขาดความร่วมมือกัน

3. ศึกษาในเทศก์ไม่เข้าใจถึงแก่นแท้ของวิชาการ ผลงานจึงออกมาไม่ตรงจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร
4. การแบ่งงานของศึกษาในเทศก์ ไม่เป็นไปตามความเหมาะสมและความสามารถของแต่ละบุคคล
5. ศึกษาในเทศก์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน
6. ขาดการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
7. ขาดทักษะการเป็นผู้นำ
8. เครื่องมือในการนิเทศมีน้อย
9. รูปแบบของการนิเทศการศึกษา ยังไม่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา
10. ศึกษาในเทศก์ทำงานโดยไม่มีระบบ (หน่วยศึกษาในเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531 ช : 8-10)

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา คือ นักเรียน ดังที่ สมชัย วุฒิปรีชา (2532: บรรยาย) กล่าวว่า "หัวหน้าหน่วยศึกษาในเทศก์ทุกคนเป็นทหารเอกทางด้านวิชาการ อย่างไรก็ตามเด็กประถมศึกษายังมีปัญหาในการเรียนอยู่ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์พบว่า จุดอ่อนโดยทั่วไปทั้งประเทศคือ 1. อ่อนความรู้ทักษะด้านภาษา อ่านหนังสือแล้วตีความไม่เป็น ซึ่งจะเป็นปัญหาในการตีโจทย์เลขและวิชาอื่น ๆ ต่อไป 2. อ่อนวิชาเลข 3. สุขภาพร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง หัวหน้าหน่วยศึกษาในเทศก์จึงต้องหา เทคนิคช่วยครู และกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด"

การนิเทศการศึกษาในระดับจังหวัด เป็นหน้าที่ของศึกษาในเทศก์จังหวัด ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นร่วมกันทั้งคณะ โดยมีหัวหน้าหน่วยศึกษาในเทศก์เป็นผู้นำและรับผิดชอบ เป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการประสานบทบาทของสถาบันและบุคคลให้อยู่ในคุณภาพที่ดี (กล้าหาญ สุดแสน 2521: 5) และโดยลักษณะงานทั่วไปในสายงานศึกษาในเทศก์ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานของศึกษาในเทศก์ของคณะกรรมการข้าราชการครู พ.ศ. 2523 กฏ ก.ค. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2525 ซึ่ง (คณะสามอาจารย์ 2528: 110-115) กล่าวถึง สายงานศึกษาในเทศก์ซึ่งปฏิบัติงาน

เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในลักษณะผู้อำนวยการนิเทศ ผู้อำนวยการพิเศษและ
 ผู้เชี่ยวชาญการนิเทศไว้ข้อหนึ่งว่า "ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หรือ
 หัวหน้าฝ่าย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนด
 แนวปฏิบัติ การบริหารบุคคลและงบประมาณ การวินิจฉัยสั่งการ การติดต่อประสาน
 งาน การควบคุมและการประเมินผล ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำในหน่วยงานหรือ
 ในฝ่ายที่รับผิดชอบ หรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย"

จากสภาพปัจจุบันปัญหาตลอดจนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติของหน่วยศึกษานิเทศก์
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จะเห็นได้ว่าปัญหาในการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศ
 การศึกษานั้นมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการนิเทศการศึกษาที่จะ
 ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จะต้องมีการระเบียบในการปฏิบัติงานซึ่ง
 เรียกว่า "กระบวนการนิเทศการศึกษา" วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530: 53) กล่าว
 ว่า "กระบวนการในการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เทศ
 จะต้องกำหนดขึ้นใช้ในการนิเทศเพื่อช่วยให้งานนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่าง
 มีประสิทธิภาพ" เพราะการนิเทศในลักษณะของกระบวนการนั้น นับว่ามีความสอดคล้อง
 กับแนวคิดและหลักการที่ดีของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก กล่าวคือ
 คำว่า "กระบวนการ" จะมีความหมายถึง การทำงานเป็นขั้นตอน (steps)
 มีความต่อเนื่อง (Continuty .) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้อง
 ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งลักษณะเฉพาะดังกล่าวมานี้ล้วนเป็น
 ลักษณะที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่แท้จริง (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ 2530: 15)

วิจิตร (ธีระกุล) วรุทธบางกูร กาญจนาศรีภาพสินธุ์และสุพิชญา ธีระกุล
 (2520: 158) กล่าวว่า "กระบวนการนิเทศที่ดีจะทำให้งานนิเทศการศึกษาประสบผล
 สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้นิเทศการศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจใน
 กระบวนการนิเทศเป็นอย่างดี เราถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการบริหารอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นการบริหารงานวิชาการ"

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศ การศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม กระบวนการประเมินผล การปฏิบัติงาน ว่าได้ปฏิบัติอย่างไรในกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ ตลอดจนมีปัญหา อุปสรรคหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อ หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในอันที่ จะพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้านกรนิเทศการศึกษาให้เป็นกระบวนการที่ถูกต้อง ประกอบกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้ ปี พ.ศ. 2531-2532 เป็นปีทองของการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อยกระดับกระบวนการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการเรียน การสอนอย่างจริงจัง หน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะช่วยให้การนิเทศ การศึกษาประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติงานด้านกรนิเทศการ ศึกษา อย่างเป็น "กระบวนการ" อันจะส่งผลให้การศึกษาระดับประถมศึกษาบรรลุผลตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ

คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัย

1. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปฏิบัติอย่างไรในกระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม และกระบวนการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติในกระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาของ แฮริส (Harris 1963: 14-15) ซึ่งได้นำกระบวนการบริหารงานบางประการของ แอลเลน (Allen) และลูมึส (Loomis) มาเป็นแนวทาง กระบวนการนิเทศการศึกษาดังกล่าว เรียกโดยย่อว่า "POLCA" ประกอบด้วย 5 กระบวนการหลักคือ

2.1 กระบวนการวางแผน (Planning Processes) ประกอบด้วย

การคิดแผนที่จะดำเนินการ (Thinking)

การกำหนดวัตถุประสงค์ของงาน (Determining objective)

การจัดทำตารางปฏิบัติงาน (Scheduling)

การวางโครงการ (Programming)

การคาดคะเนถึงผลที่จะได้รับ (Forecasting)

การปรับปรุงแนวปฏิบัติงาน (Developing procedures)

2.2 กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) ประกอบด้วย

การสร้างมาตรฐานในการทำงาน (Establishing standards)

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน (Resources allocating)

การสร้างความสัมพันธ์อันต่อเนื่องในหน่วยงานการนิเทศ

(Establishing relationships)

การแบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

(Distributing function)

การประสานงาน (Coordinating)

การมอบหมายงานให้ตามหน้าที่ (Delegating)

การพัฒนานโยบายต่าง ๆ (Developing policies)

2.3 กระบวนการนำ (Leading Processes) ประกอบด้วย
การดำเนินงานดังนี้

การตัดสินใจสั่งการ (Decision - making)

การคัดเลือกบุคลากร (Selecting people)

การกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงาน (Stimulating)

การคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน (Initiating)

การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ (Advising)

การติดต่อสื่อสาร (Communicating)

การให้กำลังใจ (Encouraging)

การให้คำแนะนำให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

(Suggesting)

การสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน (Innovating)

การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Motivating)

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilitating)

2.4 กระบวนการควบคุม (Controlling Processes)
ประกอบด้วยการทำงาน ดังนี้

การชี้แนะในการปฏิบัติงาน (Directing)

การเร่งรัดการปฏิบัติงาน (Expediting)

การแก้ไขทันทีเมื่องานผิดพลาด (Taking corrective
action)

การตักเตือน (Reprimanding)

การกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Regulation)

2.5 กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Assessing Processes) ประกอบด้วย

การพิจารณาผลการปฏิบัติงาน (Judging performance)

การวัดสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน (Measuring performance)

การวิจัยผลงาน (Researching)

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนของการนิเทศการศึกษา ที่วางลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างมีระเบียบ แบบแผนนั้นต้องเป็นแบบแผนที่ดี มีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน (วิญโญ สาร 2519 : 138-139)

กระบวนการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางที่จะดำเนินการนิเทศการศึกษาในอนาคตให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการไว้อย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ เพื่อปฏิบัติการให้สำเร็จลุล่วงไปตามนั้น

กระบวนการจัดสายงาน หมายถึง การแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้าน การนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคล เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

กระบวนการนำ หมายถึง การแนะนำให้กำลังใจและประสานความคิดของผู้นร่วมงานเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนางานด้านการนิเทศการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้

กระบวนการควบคุม หมายถึง การช่วยเหลือดูแลให้การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาให้เป็นไปอย่างราบรื่น เป็นระเบียบ ประสพผลสำเร็จตามแบบแผนแนวทางหรือนโยบายที่กำหนดไว้

กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ เพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน ปัญหา เพื่อหาทางช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกอง จัดการศึกษาเกี่ยวกับการประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นหน่วย จัดการศึกษาเกี่ยวกับการประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง สิ่งกีดขวางหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศการศึกษา สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางให้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านกรนิเทศการศึกษาโดยใช้กระบวนการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการที่จะช่วยเหลือส่งเสริมให้หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำกระบวนการนิเทศการศึกษามาใช้ในการนิเทศการศึกษามากขึ้น
3. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในกระบวนการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ หรือผู้ที่จะศึกษาวิจัยในด้านนี้ในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 219 คน โดยแยกรายละเอียดดังนี้

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์	จำนวน	73	คน
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน	จำนวน	73	คน
หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน	จำนวน	73	คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1 ฉบับ เพื่อสอบถามหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษาของ เบน เอ็ม แฮริส (Ben M. Harris) ซึ่งได้นำกระบวนการบริหารบางประการของแอลเลน (Allen) และ ลูมีส (Loomis) มาใช้ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 5 กระบวนการ คือ กระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม และกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 5 กระบวนการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน มีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้ง 5 กระบวนการ คือ กระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 5 กระบวนการ คือ กระบวนการวางแผน กระบวนการจัดสายงาน กระบวนการนำ กระบวนการควบคุม และกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้า หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร รายงานการปฏิบัติงาน รายงานผลการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกัน สร้างเป็นแบบสอบถามขึ้นมา
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามขั้นต้น
4. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ และรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข
5. ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามใหม่ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในด้านความถูกต้อง ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา
7. นำคำแนะนำ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามมาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป
8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามอย่างเป็นทางการ โดยขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จาก เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ทั้ง 73 จังหวัดโดยให้หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน

หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน ได้'คอมแบบสอบถาม และส่งคืนอย่างเป็นทางการมายังหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศการศึกษา ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบปลายเปิด นำเสนอเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศการศึกษา

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบปลายเปิด นำเสนอเป็นปัญหาและอุปสรรคในแต่ละกระบวนการนิเทศการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าร้อยละ ใช้สูตร (ประคอง กรรณสูต 2517: 40)

$$\text{ค่าร้อยละของข้อใด} = \frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น} \times 100}{\text{ผู้ตอบแบบสอบถาม}}$$

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง ความหมายของการ
นิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ กระบวนการนิเทศ
การศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร
ที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการนิเทศการศึกษา และ
ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในกระบวนการนิเทศการศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ กล่าวโดยสรุปถึง
วัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

บรรณานุกรม แสดงรายการหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบ
การวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย แบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย และประวัติของผู้วิจัย